Enni-Mari Viitanen

OSALLISTUJIEN KOKEMUKSIA KIEPPI-TOIMINNASTA VANHEMMUUDEN TUKIJANA

Opinnäytetyö
Sosionomikoulutus

2018

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Enni-Mari Viitanen	Sosionomi (AMK)	2018
Opinnäytetyön nimi Osallistujien kokemuksia Kieppi-toiminnasta vanhemmuuden tukijana		37 sivua 4 liitesivua
Toimeksiantaja Viola – Väkivallasta vapaaksi ry / KIEPPI		
Ohjaajat Karoliina Rötkö		

Tiivistelmä

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin sitä, kuinka kiertävän perhekeskuksen Kiepin toimintaan osallistuneet vanhemmat kokivat Kieppi-toiminnan tukevan heidän vanhemmuutensa eri osa-alueita. Opinnäytetyö toteutettiin kyselytutkimuksena, jossa on sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen piirteitä. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Viola – Väkivallasta vapaaksi ry:n kanssa, jonka sisällä myös kiertävä perhekeskus Kieppi toimii.

Opinnäytetyön teoreettisena viitekehyksenä toimi pääasiassa vanhemmuus ja vanhemmuuden tukeminen. Muita osa-alueita olivat arjen hallinta, sosiokulttuurinen innostaminen sekä lapsen ja vanhemman välinen kiintymyssuhde.

Opinnäytetyön tavoitteena oli saada vastaus siihen, millaisilla elämän osa-alueilla osallistuneet vanhemmat kokivat Kiepin toiminnan tukeneen heidän vanhemmuuttaan. Kyseisiä osa-alueita olivat esimerkiksi arjen hallinta, vuorovaikutus lapsen kanssa sekä oman vanhemmuuden vahvistaminen. Lisäksi vastaajilta kysyttiin, millaisena he kokevat arkensa tänä päivänä, Kieppi-toiminnan jälkeen. Kysely toteutettiin Webropol-ohjelmalla sähköisenä kyselynä. Kysely lähetettiin yhteensä 32:lle henkilölle, joista kyselyyn vastasi 21. Vastausten analysoinnissa on käytetty apuna taulukkoja ja teemoittelua.

Tutkimustulokset kertoivat, että Kieppi-toiminta on tukenut jokaista vastaajaa ainakin jollakin vanhemmuuden osa-alueella. Eniten vaikutusta oli arjen rutiinien sujumisella, sekä lähes kaikki vastaajat kokivat saaneensa vastauksia heitä askarruttaviin kysymyksiin. Avoimissa vastauksissa kokemuksista Kiepissä välittyy positiivinen kuva. Erityisesti ohjaajien ammattitaito sekä monipuoliset toimintamahdollisuudet olivat vastaajien mielestä onnistuneita.

ja Asiasanat

kyselytutkimus, vanhemmuus, vanhemmuuden tukeminen, sosiokulttuurinen innostaminen, arjen hallinta

South-Eastern Finland University of Applied Sciences

Author (authors)	Degree	Time
Enni-Mari Viitanen	Bachelor of Social Services	September 2018

Thesis title

Participants' experiences of Kieppi activity as a parenthood supporter

37 pages
4 pages of appendices

Commissioned by

Viola – Free from violence ry / Kieppi

Supervisor

Karoliina Rötkö

Abstract

In this thesis, I have examined how the parents of the circulating family center Kieppi have found their participation in the activity and how it has helped their parenthood. This thesis was executed using a survey which has both, quantitative and qualitative studie features. This thesis was executed in partnership with Viola – Free from violence ry, under which the circulating family center Kieppi is functioning.

The thesis' theoretical frame of reference was mainly focused on parenthood and parenthood support. Other sectors were everyday life management, socio-cultural activating and the maternal bond between a child and their parent.

The goal for this thesis was to get an answer to; in which life sectors the participated parents found the actions of Kieppi to be helpful. These sectors were, in example, everyday life management, fortifying the interaction and communication skills between the parents and their children and strengthening parental identity. The participators were also asked how they experience their everyday life to be. The survey was executed by using an internet survey program called Webropol. In the analyzation of the gathered information I have used tables, quotes from the survey answers and thematic thinking.

This research information shows that the actions of Kieppi has supported every one of the parents who took the survey, in at least some sections of their lives. The most impact was in everyday life routines. Also nearly everyone felt that they had gotten answers from Kieppi to important questions that they were puzzled with. All "open answers section" -answers about experiences with Kieppi were positive. Especially the instructors' tradecraft and availability of versatile options were thought of as successful. These research results and surveys can be used in the future to help develop Kieppi's activity.

Keywords

questionnaire survey, parenthood, parenthood support, socio-cultural activating, everyday life management

SISÄLLYS

1 JOHDANTO 5
1 VANHEMMUUS JA SEN TUKEMINEN 6
1.1 Vanhemmuus 6
1.2 Vanhemmuuden tukeminen 8
1.3 Lapsen ja vanhemman välinen kiintymyssuhde 9
1.4 Arki ja elämänhallinta 11
1.5 Sosiokulttuurinen innostaminen 13
2 KIEPPI-TOIMINTA 14
2.1 Viola – Väkivallasta vapaaksi ry 14
2.2 Kieppi 15
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS 16
3.1 Kohderyhmä 17
3.2 Kyselyn rakenne ja tutkimusmenetelmät 17
3.3 Aineiston analyysi 20
3.4 Luotettavuus ja eettisyys 22
4 TULOKSET 23
4.1 Taustatiedot 23
4.2 Sosiaalisten suhteiden merkitys Kiepissä 24
4.3 Toiminnan merkitys Kiepissä 25
4.4 Vanhemmuuden tukeminen Kiepissä 25
4.5 Arjen hallinnan tukeminen Kiepissä 27
4.6 Vastaajien kehittämisehdotukset 28
5 JOHTOPÄÄTÖKSET 29
6 POHDINTA 31
LÄHTEET 33
TAULUKKOLUETTELO 36
LIITTEET

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuottaa kysely Kieppi-toimintaan osallistuneille vanhemmille, kartoittaakseni heidän kokemuksiaan toiminnan tarjoamasta tuesta vanhemmuuden vahvistamisessa. Valitsin aiheen, sillä olen kiinnostunut tulevaisuudessa tekemään perhetyötä. Mahdollisuus opinnäytetyön tekemiseen syntyi, kun olin menossa tekemään viimeistä harjoitteluani Kieppiin. Toive kyselystä tuli Kiepin sen hetkisiltä ohjaajilta Sanna Mönkköseltä sekä Tuija Kuittiselta. Toive oli, että opinnäytetyö voitaisiin lähettää rahoittajalle, jotta asiakkaiden kokemuksia Kiepistä voitaisiin näyttää myös heille. Lisäksi opinnäytetyön tuloksia voitaisiin hyödyntää Kieppi-toiminnan kehittämiseen ja valmista kyselylomaketta seurantaan tulevaisuudessa. Kiepissä ei ole tehty aiemmin systemaattista seurantaa pidemmältä ajalta. Tämän takia ohjaajat toivoivat, että kokoaisin vastauksia useammalta vanhemmalta samanaikaisesti. Näin saataisiin tarkasteltua isommassa otoksessa, kuinka Kieppi on asiakkaiden mielestä heidän vanhemmuuteensa vaikuttanut.

Vanhemmuuden tukeminen on tärkeää, sillä yhteiskunnassamme vanhemmuus vaikuttaa monella tasolla. Vanhemmuus, joka on lapselle jollain tavalla vahingollista, ei ole vain yksittäisen perheen ongelma, vaan koko yhteisön. Kun vanhemmuutta tuetaan, lisää se vanhempien lisäksi myös lapsen hyvinvointia. Tärkeää on yhteisöllinen vanhemmuus, jollaista Kiepin toiminta tukee. Tuen saaminen lisää toimintamahdollisuuksia, ja jos tukea ei ole tarjolla, saattaa vanhemman toiminta kääntyä lastaan vastaan. (Mäkelä 2017.) Vanhemmuuden tukeminen on tärkeintä ennaltaehkäistäessä tarvetta lastensuojeluun (Niinimäki 2014). Esimerkiksi vuonna 2017 kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia oli 17 956 (THL 2017). Aihe oli mielestäni ajankohtainen siksi, että sosiaalialan palvelut kehittyvät jatkuvasti. Esimerkiksi parhaillaan käynnissä oleva sote-uudistus tuo tarpeen erilaisten sosiaalipalveluiden kehittämiseen ja paranteluun.

Opinnäytetyöni keskeiset käsitteet ovat vanhemmuus, vanhemmuuden tukeminen, arjen hallinta, lapsen ja vanhemman välinen kiintymyssuhde, sekä sosiokulttuurinen innostaminen. Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Kuinka Kieppi-toimintaan osallistuneet vanhemmat kokivat toiminnan tukevan heidän vanhemmuutensa eri osa-alueita?

2. Kuinka Kiepin toimintaa voitaisiin kehittää?

Kieppi toimii Viola – väkivallasta vapaaksi ry:n alaisena. Kohderyhmänäni olivat Kiepin käyneet vanhemmat aikaväliltä 2014–2018. Kieppi on perustettu vuonna 2004, mutta toteutin kyselyn vanhemmille, jotka olivat olleet mukana vuosina 2014–2018. Henkilötietosuojalain (1999) vuoksi Kiepin vetäjät olivat saaneet tallentaa yhteystiedot vain näiltä vuosilta, kun olivat olleet itse ohjaamassa Kieppiä. Kieppi on kiertävä perhekeskus Mikkelissä ja sen lähikunnissa, ja se tarjoaa intensiivistä ryhmämuotoista päivätoimintaa. Kieppi-jakso kestää 10 viikkoa, ja se toimii kolmena arkipäivänä viikossa. Kiepissä tehdään erilaisia harjoitteita sekä tehtäviä ryhmätoimintana, ja niiden tarkoitukset nousevat toiminnan tavoitteista. Kieppi-toiminnan tavoitteena on tukea pikkulapsiperheiden vanhempien vanhemmuutta sekä kasvatustaitoja. Useilla ryhmään osallistuvista vanhemmista on haasteita lapsen ikätasoisen kasvun tukemisessa, vuorovaikutuksessa sekä omassa jaksamisessa. Tarkoituksena on ehkäistä terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia koskevien ongelmien etenemistä. (Kiepin toimintasuunnitelma 2017.)

1 VANHEMMUUS JA SEN TUKEMINEN

1.1 Vanhemmuus

Vanhemmuus on hyvin moniselitteinen käsite, jota tarkastellaan biologisen, juridisen, psyykkisen sekä sosiaalisen vanhemmuuden näkökulmista. Biologisella vanhemmuudella tarkoitetaan lapsen ja vanhemman biologista suhdetta, eli geeniperimää, kun taas yhteiskunta oikeuksillaan sekä velvollisuuksillaan määrittelee juridisen vanhemmuuden. Opinnäytetyöni keskittyy psyykkiseen sekä sosiaaliseen vanhemmuuteen. Psyykkisessä vanhemmuudessa on kyse lapsen luottamuksesta aikuiseen. Aikuinen on lapsen huolehtija, lapsi kokee hänet vanhemmakseen ja on kiintynyt häneen. Sosiaalisessa vanhemmuudessa kuvataan aikuista, joka elää lapsen arjessa ja huolehtii sen järjestelyistä. Lapsi ja vanhempi ovat vuorovaikutuksessa keskenään. (Vilén ym. 2010.)

Kun ihminen saa lapsen ja tulee vanhemmaksi, hän alkaa prosessoida myös oman sisäisen lapsensa löytämistä. Ihminen siis alkaa käydä läpi oman lapsuutensa vaiheita ja kokemuksia. Hän palauttaa mieleen, millaista oli olla lapsi, miten hän koki asioita ja saiko hän olla tarvitseva. Nämä muistot auttavat löytämään keinoja oman lapsen kohtaamiseen sekä lapsen tarpeiden ymmärtämiseen. Vanhemman on tärkeää olla vuorovaikutuksessa lapsensa kanssa, sekä nähdä lapsen käyttäytyminen tunteiden takana. Näitä käyttäytymismalleja oppiessaan vanhempi osaa tunnistaa helpommin lapsensa tarpeet. (Vilén ym. 2010 70-73.)

Riittävällä vanhemmuudella tarkoitetaan sitä, että kotioloissa on tarpeeksi turvallista sekä läsnä olevaa vanhemmuutta. Aikuisen tehtävä on kestää ja ohjata lasta negatiivistenkin tunteiden läpi, vastata lapsen tarpeisiin riittävästi, sekä asettaa turvalliset rajat lapselle. Vanhemmuus on vuorovaikutustapahtuma lapsen ja vanhemman välillä. Kun vanhemmilla itsellään on hyvä itsetunto sekä he tunnistavat omia tunteitaan, sen helpompaa heidän on vastaanottaa lapsensa tunteita. (Kristeri 2002, 23-24.)
Riittämätön vanhemmuus sen sijaan näkyy vanhempien ”vieraantuneisuutena” itsestään. He eivät tiedä keitä, tai millaisia ihmisiä he todellisuudessa ovat. Riittämättömäksi itsensä tuntevat vanhemmat saattavat tarvita vahvistusta ja huomiota itsensä ulkopuolelta, ikään kuin persoonansa jatkeeksi: raha, tavarat sekä arvostettu asema voivat toimia tällaisina jatkeina. Omat tunteet tukahdutetaan, eikä niistä puhuta. Tällöin on vaikeaa vastaanottaa muiden ihmisten, esimerkiksi lasten negatiivisten tunteiden purkamista. Tarpeet eivät tule nähdyksi tai kuulluksi riittävästi. Tämä voi aiheuttaa turvattomuuden tunnetta lapsissa. (Kristeri 2002, 25-27.)

Vanhemmuuden laatua voidaan määritellä esimerkiksi psyykkisten voimavarojen, lapsen ominaisuuksien, sekä kontekstuaalisten tekijöiden kautta. Vanhemman psyykkiset voimavarat tarkoittavat vanhemman persoonallisuutta sekä henkistä hyvinvointia. Henkisellä hyvinvoinnilla tarkoitetaan mielenterveyden tasapainoisuutta, sekä kykyä pitää huolta sekä itsestään että lapsesta. Nämä tekijät voivat tukea vanhemmuutta, tai heikentää sen laatua. Myös ympäristötekijöillä, stressillä sekä vanhempien parisuhteella on vaikutusta vanhemmuuden laatuun. (Kivijärvi 2007 4-8.)

1.2 Vanhemmuuden tukeminen

Usein vanhemmuuden arviointi ja sen tukeminen kulkevat käsikädessä asetettujen perhetyön työskentelytavoitteiden kanssa. Vanhemmuuden arvioinnin tulisi olla moniammatillista, jotta arviointi ei olisi yksipuolista. Vanhempia voidaan perhetyössä tukea monella vanhemmuuden osa-alueella, kuten kykyä huolehtia lapsen fyysisestä ja psyykkisestä turvallisuudesta, perushoidosta sekä lapsen kehityksestä. Vanhempia tulisi tukea myös opettelemaan rajojen asettamista, sekä niiden perustelua lapselle, kykyä tukea lasta, sekä lohduttaa että iloita lapsen kanssa. Kaiken kaikkiaan on tärkeää tukea lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutussuhdetta. (Vilén ym. 2010 52-53.)

Vanhemmuus voidaan kokea haastavana tehtävänä, ja sen tukemiseen kaivataan aktiivista otetta sekä tuen tarpeen tunnistamista. Suorituskeskeisyys sekä hektinen elämänrytmi sekoittavat vanhemmuuden perustehtäviä, sillä vanhempi ei välttämättä pysty toteuttamaan vanhemmuuden rooliansa niin, että olisi siihen tyytyväinen. Kasvatus voidaan kokea haastavaksi myös siksi, ettei aikaa perheelle löydy riittävästi. (Barck ym. 2012 15-17.)

Vanhempia tulisi tukea tutustumaan lapseensa, sekä opettaa heitä tulkitsemaan erilaisia vivahteita esimerkiksi oman lapsensa itkussa. Kun lapsi syntyy, hän on täysin vanhemmastaan riippuvainen, sillä hän on kyvytön huolehtimaan itse omista tarpeistaan ja tarvitsee aikuisen huolenpitoa. Kun lapsi on vielä kyvytön ilmaisemaan itseään kielellisesti, ovat ilmeet ja eleet sekä itku kommunikoinnin perusta. Lapsen huoltaja toimii ikään kuin peilinä lapsen tunteille. Peilatessaan lapsen ilmeitä ja tunnetiloja vauva oppii impulssiensa merkityksen. (Värri 2000, 95-100.)

Maarit Alasuutari (2003) on tutkinutkin sitä, kenen vastuulla lapsen kasvatus loppujen lopuksi on. Sosiaali- ja terveyspalvelut voivat tukea vanhempia, mutta viimeisimpänä on heillä itsellään velvollisuus kasvattaa lapsi. Alasuutari painottaa, että vanhempia tuettaessa on lapsen oltava yhteistyön kohde. Auttavan osapuolen sekä vanhempien tasavertainen ja rinnakkainen suhde rakentaa toimivaa yhteistyötä lapsen hyväksi.

Kiepissä vanhemmuuden tuki koostuu ammattilaisten tarjoaman tuen lisäksi ryhmämuotoisesta vertaistuesta. ”Vertaisryhmätoiminnassa on kysymys osallistumisesta, yhdessä toimimisesta ja osallisuudesta, missä voidaan puhua meistä” (Mikkonen 2011, 206). Vertaisille on ominaista toisista välittäminen. Osallistujia kiinnostaa se, kuinka toinen on samassa tilanteessa selviytynyt: samalla toisen selviytymistä peilataan omaan tilanteeseen. Vertaisryhmissä tunteita voidaan käsitellä kokemustiedon perusteella, mikä tapahtuu siten, että ryhmäläinen antaa kokemuksensa muiden käyttöön, ja vastaanottaja voi eläytyä siihen. Vertaistuki antaa mahdollisuuden tulla kuulluksi, ja auttaa arkipäiväistenkin asioiden käsittelyssä. (Mikkonen 2011, 214-215.) Hyvän ryhmän perustana toimii, että jäsenet pystyvät vuorovaikutukseen keskenään sekä ratkaisemaan ristiriitoja yhdessä. Toimivassa ryhmässä on turvallinen ja motivoitunut ilmapiiri. (Rasila & Pitkonen 2009, 10-11.)

1.3 Lapsen ja vanhemman välinen kiintymyssuhde

Lapsen hyvä kehitys edellyttää lapselle tärkeiden aikuisten pysyvyyttä sekä aitoa läsnäoloa arjessa. Bowlbyn kiintymyssuhdeteorian mukaan lapsi kiintyy häntä hoivaaviin aikuisiin, hoivan täyttäessä tietyt ehdot. Kiintymyksellä tarkoitetaan tunnesidettä, joka muodostuu lapsen ja turvallisen aikuisen välille. Lapsi turvautuu tähän henkilöön erityisesti ollessaan peloissaan tai kokiessaan uhkaa jostain. Lapsi saattaa pelätä esimerkiksi vanhemmistaan eroon joutumista, tai jäämistä vieraiden ihmisten seuraan. Myöhemmin lapsi oppii säätelemään käyttäytymistään kiintymyksen kohteensa mukaan. Esimerkkinä, lapsi oppii tunnistamaan keinot, joilla aikuinen tulee iloiseksi ja pysyy hänen vierellään. Lapsi saattaa myös itkeä, jos tietää saavansa sillä tahtonsa läpi. (Rusanen 2011.) Bowlby on listannut asioita, jotka herättävät kiintymyskäyttäytymisen sekä vaikuttavat siihen. Tällaisia ovat muun muassa väsymys, nälkä, kipu, sairaus sekä kylmyys. Lapseen vaikuttaa myös äidin lähtö tai poissaolo, sekä äidin välinpitämätön vuorovaikutus. Muita vaikuttavia asioita ovat yllättävät, pelottavat tapahtumat sekä muiden ihmisten torjuva käyttäytyminen. (Prior & Glaser 2006, 18.) On tutkittu, että jos lapsen elinympäristö on ollut liian kaoottinen, voi olla, että lapsella ei ole minkäänlaista toimivaa kiintymysstrategiaa. Tätä kutsutaan organisoimattomaksi kiintymyssuhteeksi. Tutkimuksen mukaan tämä vaikuttaa siihen, kuinka lapset käyttäytyivät stressaavissa tilanteissa. Tutkimustilanteessa he eivät osanneet hakea apua ja turvaa

aikuisesta, vaan saattoivat jähmettyä kauhuissaan paikalleen. (Ainsworth ym. 1978, Sinkkosen 2004, mukaan.)

Turvallinen kiintymyssuhde luo lapselle myönteisen käsityksen itsestä ja muista. Vauvojen kyky sietää voimakkaita tunnetiloja on vähäinen, jonka vuoksi he tarvitsevat aikuisen hoivaajaksi sekä turvaksi. Kun aikuinen auttaa lasta tyynnyttämään tunteiden kuohun, lapsi uskaltaa myöhemminkin ilmaista tunteitaan vuorovaikutuksessa. Lapsen kokemuksien perusteella hän alkaa suosia käytöstä, joka tuo vanhemman lähelle, ja vastaavasti estämään käytöstä, joka vie vanhemman kauemmas hänen luotaan. (Sinkkonen 2004.) Vauvan ja lapsen turvallisuus on vanhempien varassa, ja pienellä lapsella itsellään on harvoin keinoja vaarallisten tilanteiden välttämiseksi. Ihminen alkaa rakentaa turvallisuuden tunnetta heti ensimmäisistä päivistään lähtien. Jo pieni vauva alkaa jäsentää havaintojaan kokonaisuuksiksi ja tapahtumaketjuiksi. Näin lapsi oppii, että hänen teoillaan on seuraukset: kun lapsi itkee, jompikumpi vanhemmista tulee luokse. Kun hän kurottelee lelua hyllyltä, vanhempi auttaa. (Sinkkonen 2008, 102-104.)

Lapsen ja vanhemman väliseen kiintymyssuhteeseen liittyy olennaisena myös käsite kiintymyskäyttäytyminen. Sillä tarkoitetaan lapsen sellaiseen käyttäytymiseen, jolla hän yrittää saada vanhemman pysymään hänen lähellään. Tätä käyttäytymistä esiintyy uusissa tilanteissa, joita lapsi voi pitää vieraana tai jopa pelottavina. Tällöin lapsi pyrkii kaikin keinoin saamaan aikuisen pysymään, esimerkiksi itkemällä tai komentamalla aikuista. Yleensä alle 3-vuotiaat lapset tarvitsevat fyysisen kontaktin rauhoittuakseen, sillä vasta kolmannen ikävuoden jälkeen lapsi kykenee hyväksymään hoitajikseen vieraitakin henkilöitä. Noin 3-vuotiaana lapsi oppii luottamaan siihen, että ”äiti palaa takaisin”. (Rusanen 2011.)

Vanhemman ja lapsen välistä kiintymyssuhdetta vahvistaa myös vanhemman kyky ottaa vastaan lapsen tunteenpurkauksia. Vanhemman tulee auttaa lasta nimeämään tunteensa - näin vanhempi voi auttaa lastaan ymmärtämään sisällä kuohuvia tunteita ja tukea häntä niiden hallitsemisessa. Tämä luo myös turvallisuuden tunnetta: mikään, ei edes voimakas tunne ole vanhemmille vieras, eikä niiden ilmaiseminen johda hylkäämiseen. Jos vanhemmat jättävät

lapsen pienestä asti tunteidensa kanssa yksin, voi heidän kiintymyssuhteestaan tulla välttelevä: tuolloin heidän välinen vuorovaikutuksensa on asiallista sekä tunneköyhää. Tällaiset kiintymyssuhteet ovat suomalaisilla yleisiä, sillä kulttuurimme on suosinut niukkaa tunneilmaisua. Aikuisuuden ihmissuhteissa tällaisesta voi kuitenkin seurata ongelmia. (Sinkkonen 2008, 104-107.)

1.4 Arki ja elämänhallinta

Kivelä ja Lempinen (2009) määrittelevät arjen hallinnan toiminnalliseksi, kokemukselliseksi sekä välitöntä palautetta antavaksi. Arjen hallinta on vaikuttamista omaan elämäänsä sekä lähiympäristöönsä, omilla tiedoilla ja taidoilla. Keskeistä näiden taitojen lisäksi on tiedon hankinnan, sekä käsittelyn taidot. Myös vuorovaikutustaidot ovat tärkeä osa arjen hallintaa. Lähtökohtana on “luoda ja tiedostaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista turvallisuutta tuova tila”. Toimiva arjen hallinta mahdollistaa yksilön identiteetin sekä itsetunnon kehityksen turvallisessa ympäristössä (Kivelä & Lempinen 2009, 12).

Hyvään kasvuun lapsi tarvitsee vuorovaikutuksen lisäksi rutiineja sekä säännönmukaisuutta (Sinkkonen 2008, 268). Tämän takia Kiepissä noudatetaan rutiineja sekä aikatauluja, jotta arki tulisi tutuksi lapsille sekä vanhemmille. Lapsille tärkeää on säännönmukaisuus, ennakoitavuus ja rutiinit. Ne tuovat lapsille turvallisuuden tunnetta. Aikuisten tulisi kertoa ja selittää heille asioita niin kuin ne ovat. (Sinkkonen 2008, 103.) Lapselle tuttu arki on tärkeää, sillä se lisää lapsen itseluottamusta sekä jaksamista. Esimerkiksi tutut iltatoimet rauhoittavat lasta sekä helpottavat nukahtamista. Joskus rutiineihin tulee kuitenkin poikkeuksia, ja lapsen tulisi totutella myös siihen, ettei kaikki mene aina suunnitelmien mukaan. (Neuvokasperhe.fi 2018.)

Arjen hallinnasta on vastuussa vanhempi, joka pitää huolen myös lapsen arjesta. Arjen hallintaan sisältyy itsestään huolehtiminen, vuorovaikutustaidot, oman toiminnan tunnistaminen ja ohjaaminen, vapaa-ajan toiminnot sekä arjen askareet. Arjen tulisi koostua nukkumisesta, peseytymisestä, ruokailusta, sekä rentoutumisesta. Arjenhallintaan vaikuttavat yksilön taidot ja tiedot, sekä kyky organisoida, että hallita toimintaansa. (Huotari & Tamski 2013 17-19.) Karkeasti määriteltynä siis arki sisältää unen ja levon, ravinnon, sekä ulkoilun

ja liikunnan (Ohtamaa 2013 21-24). Kieppi pyrkii tukemaan vanhemman arjenhallinnan edistymistä, jotta turvallinen arki lapsen kanssa sujuisi. Opetellaan lapsen unirytmi sekä ravitsevan ruoan tunnistaminen ja osittain myös valmistaminen. Esimerkiksi Suomen Mielenterveysseura (2018) käyttää apunaan mielenterveyden kättä siinä, kuinka hyvä arki voidaan jaotella osiin. (Kuva 1.)

KUVA 1. Mielenterveyden käsi. Suomen Mielenterveysseura 2018.

Eila Lindfors (2011) on tutkinut, millaista on hyvä arki lasten ja nuorten arvioimana. Arjesta Lindfors mainitsee, että ”arjen toiminnan keskiössä on ihminen. Arki on toisaalta itsestäänselvyys, ja toisaalta sitä on vaikea määritellä. Arjesta puhutaan ja arjessa eletään: maailma on tässä ja elämä on nyt. Toistot ja rutiinit muovaavat ja helpottavat arkea. Arjessa on yhteisiä piirteitä: nukkuminen ja unen tarve, syöminen ja ravinnon tarve ja itsensä toteuttamisen tarve, riippumatta siitä, missä päin maailmaa ihmiset elävät, minkä ikäisiä he ovat tai mitä kansallisuutta he edustavat.” Näitä asioita arjen hallinta siis sisältää, ja niitä voidaan harjoitella yhdessä lasten vanhempien kanssa.

Elämänhallinnan käsite kulkee rinnakkain arjen hallinnan kanssa. Elämänhallinta on yksilön sisäinen voimavara, ja hyvän elämänhallinnan omaava henkilö tuntee pystyvänsä vaikuttamaan omaan elämäänsä, sekä luottamaan itseensä sekä kykyihinsä toimia arjessa. Elämänhallintaan liittyy myös ihmisten kyky

kohdata vaikeita tilanteita, sekä sietämään pettymyksiä. Täten yksilö oppii myös sietämään ja hallitsemaan stressiä sekä stressaavia tilanteita. (Lindfors 2011.) Toiminnallaan ihminen pyrkii muuttamaan niitä olosuhteita, jotka hän kokee liian ylivoimaisiksi tai rasittaviksi itselleen. Elämänhallintaa voisi siis verrata myös stressin hallintaan. Ihminen, jolla on matala elämänhallinta, saattaa uskoa, että hänelle tapahtuvat asiat ovat vain sattumaa, eikä seurausta omista teoistaan. Tällöin ihminen peilaa lähinnä tapahtumien tulevan vain ulkopuolelta, ja kokee ettei pysty itse vaikuttamaan niihin: muut ovat hankalia ja aiheuttavat hänelle ongelmia. Huonon elämänhallinnan omaava ihminen saattaa tuntea ikään kuin tarkkailevansa elämäänsä ulkopuolelta. (Keltikangas-Järvinen 2008, 256-257.)

1.5 Sosiokulttuurinen innostaminen

Kiepin yhtenä toimintatavoitteena on sosiokulttuurinen innostaminen. Sosiokulttuurisen innostamisen tavoitteena on innostaa yksilöitä ammattilaislähtöisesti, jolloin saadaan yhteisöllinen sekä kasvattava yhteiskunta. Kolmena avainkäsitteenä toimivat innostaminen, välittäminen sekä ”muuttaa laadullisesti”. Ammatillisen toiminnan seurauksena muovautuu ihmisen oman toiminnan aloitteellisuus, jolloin syntyy ihmisten välisiä aitoja kohtaamisia. (Kurki 2000.) Kiepin toiminta perustuu juuri tähän ajatukseen, että ryhmän sisältö lähtee asiakkaiden tarpeista, ei työntekijöiden päättämästä ohjelmasta. Kiepissä on esimerkiksi käytetty menetelminä ruoanlaittoa, käsitöitä, maalaamista, askartelua, leivontaa sekä liikuntaa. Tärkeintä on se, että osallistujat itse innostuvat jostakin, joka edistää heidän hyvinvointiaan sekä ryhmäytymistään. Asiakkaat saavat toivoa ohjelmaa, mutta opetuksellisista kasvatustaitotuokioista vastaavat ohjaajat.

Kun innostaminen on osa ammattia, sen ydin on humaanisuus. Tavoitteena on ihmisten henkilökohtaisen, päivittäisen turvallisuuden tunteen ylläpito. Innostaminen luo yhteisöllistä henkeä sekä tunne-elämää. Kun innostaminen on ammatillinen tehtävä, on toimittava sosiaalisten prosessien niin sanottuna ”liikkeellesaattajana”. Innostaja toimii esimerkkinä, johtajana ja kasvattajana, uudistaa ja edistää asioita. Toiminta lähtee ihmisistä itsestään, eikä työntekijöistä. (Kurki 2000, 80-81.)

Innostamisen metologisena lähtökohtana on osallisuus, joka tarkoittaa sitä, että ihmiset osallistuvat itse heidän toiveistaan lähtöisin olevaan toimintaan. Osallisuuden käsite voidaan jakaa kolmeen eri osioon: riittävä toimeentulo ja hyvinvointi, toiminnallinen osallisuus sekä yhteisöihin kuuluminen (THL 2017). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2017) määrittelee osallisuuden näin: ”Yleensä osallisuus ymmärretään tunteena, joka syntyy, kun ihminen on osallisena jossakin yhteisössä esimerkiksi opiskelun, työn, harrastus- tai järjestötoiminnan kautta. Yhteisöissä osallisuus ilmenee jäsenten arvostuksena, tasavertaisuutena ja luottamuksena, sekä mahdollisuutena vaikuttaa omassa yhteisössä.” Ihmiset toimivat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, jotta yhteinen päämäärä voitaisiin saavuttaa. Sosiokulttuurisen innostamisen tavoite ja tarkoitus on toiminnan ja osallistumisen avulla saada aikaan yhteiskunnassa muutoksia. Innostaminen voi tapahtua monella tavalla, esimerkiksi kulttuurisesti, kasvatuksellisesti, urheilullisesti ja yhteisöllisesti. (Kurki 2000, 88-89.) Näistä käsitteistä Kieppi perustuu nimenomaan yhteisölliseen sekä kasvatukselliseen innostamiseen.

2 KIEPPI-TOIMINTA

2.1 Viola – Väkivallasta vapaaksi ry

Viola – Väkivallasta vapaaksi ry on Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistys, joka toimii Etelä-Savon alueella. Jatkossa viittaan yhdistykseen nimellä Viola ry. Viola ry on perhe- ja lähisuhde-väkivallan avopalveluyksikkö, joka tarjoaa palveluja väkivallan uhreille sekä tekijöille matalan kynnyksen periaatteella. Viola ry on myös tiiviisti mukana kehittämässä väkivaltatyötä niin alueellisesti kuin valtakunnallisesti. Viola ry:ssä on omat työtekijät naisille, miehille ja lapsille. Väkivaltatyön lisäksi Viola ry:ssä on tarjolla myös muita palveluita, kuten Kieppi – kiertävä perhekeskus sekä Miesten asema. Viola ry järjestää myös koulutusta, konsultaatiota sekä työnohjausta esimerkiksi viranomaisille, järjestöille ja muille tahoille jotka kohtaavat työssään lähisuhdeväkivaltaa. (violary.fi 2018.)

Viola ry:stä kerrotaan myös yhdistyksen sivuilla (2018) että toiminnan tavoitteena on lisätä ja vahvistaa väkivaltaa vastustavaa ilmapiiriä, tarjota väkivaltaisessa suhteessa eläville tukea, kehittää palvelumuotoja, jotka lisäävät suku-

puolten tasa-arvoa, lieventää sekä ehkäistä lähisuhteissa ilmenevää väkivaltaa ja edistää yhdistysten jäsenten keskeistä yhteistoimintaa. Toiminnan tavoitteena on myös yhdessä asiakkaiden sekä asiantuntijoiden kanssa kehittää ja mallintaa uusia työmuotoja lähisuhdeväkivallan osapuolille, vaikuttaa väkivaltapalvelujen laatuun ja saatavuuteen, sekä mahdollisissa lakimuutoksissa toimia asiakaskunnan edunvalvojina.

2.2 Kieppi

Kiertävä perhekeskus Kieppi tarjoaa Mikkelin, Kangasniemen sekä Mäntyharjun kuntien alueella oleville lapsiperheille vertaistuellista ryhmämuotoista päivätoimintaa. Kieppi on osa Viola – väkivallasta vapaaksi ry:n toimintaa, mutta ei liity väkivaltatyöhön. Toiminnan avulla tarjotaan pikkulapsiperheille ennaltaehkäisevää tukea, ehkäisten terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia uhkaavia ongelmia. Kieppiin osallistuminen on vapaaehtoista, mutta neuvola tai lastensuojelupalvelut voivat suositella sitä vanhemmille. Kieppi-jakso kestää 10 viikkoa. Kieppi-toimintaa on kolmena arkipäivänä viikossa, viisi tuntia päivässä. (Kiepin toimintasuunnitelma 2017.)

Päätavoitteena on vahvistaa toimintaan osallistuvien äitien ja isien vanhemmuutta, jotta jakson jälkeen heillä olisi selkeästi paremmat ja valmiudet lastensa kasvatuksesta. Toisena päätavoitteena on arjen hallinnan taitojen sekä yhteistyövanhemmuuden lisääntyminen ja parantuminen. Kolmantena päätavoitteena on lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutustaitojen sekä varhaisen kiintymyssuhteen vahvistuminen. (Kiepin toimintasuunnitelma 2017.) Kieppi-toiminnan pääasiallisena tarkoituksena on tukea vanhemmuutta sekä kasvatustietoisuutta siten, että ryhmän päättyessä vanhemmilla olisi paremmat tiedot sekä valmiudet lasten kasvatuksessa. Tavoitteena on, että vanhemmat oppivat tunnistamaan omat vahvuutensa sekä kehittämistarpeensa. (Kiepin toimintasuunnitelma 2017.) Käytännössä vanhemmuuden tukemisella sekä kasvatustietoisuudella tarkoitetaan siis esimerkiksi päivittäisten toimien harjoittelua lapsen kanssa, kuten nukkuminen, syöminen ja ulkoilu. Myös kosketus, rakkauden osoittaminen ja leikki yhdessä lapsen kanssa on tärkeässä osassa.

Ryhmään osallistujat haastatellaan kahdesti ennen ryhmän alkamista. Tavoitteena on innostaa ja sitouttaa osallistujia ryhmään, sekä kartoittaa 10-viikkoisen toiminnan henkilökohtaisia tavoitteita. Perheiden omat tavoitteet ja tarpeet määrittelevät myös ryhmän toiminnan sisältöä ja heitä innostetaankin osallistumaan toiminnan suunnitteluun ryhmän aikana sekä antamaan palautetta sen kehittämiseksi. Ryhmän päivätoiminnot koostuvat ja rytmittyvät lasten hoidosta, leikeistä, ulkoilusta, ruokailuista ja unista. Näin vahvistetaan arkirytmiä ja päivittäisten askareiden hallintaa. (Kiepin toimintasuunnitelma 2017.)

Kieppi-toiminta on ryhmämuotoista. Ryhmämuotoinen toiminta jossa mukana on vanhempi ja lapsi antaa enemmän hyötyä kasvatustaitojen oppimisessa, kuin esimerkiksi yksilötoiminta jossa mukana on pelkästään vanhempi. Ryhmän vertaistuki voi olla vanhemmalle erittäin tärkeää, sillä vanhemmat saattavat kokea olevansa ainoita tilanteessaan, sekä pohtia tekevätkö he jotain väärin. Ryhmämuotoisen tukemisen tarjoamat konkreettiset kasvatusneuvot arkielämään saattavat toimia paremmin kuin teoriatiedon opettaminen kasvatuksesta. (Moran ym. 2004.)

Ryhmätoimintana Kiepissä tehdään tehtäviä sekä toiminnallisia harjoitteita. Tavoitteet nousevat niin ryhmän, kuin jokaisen henkilökohtaisistakin tavoitteista. Ryhmätoiminnan avulla pohditaan perheiden kasvatuskulttuuria, tuetaan lapsilähtöistä vanhemmuutta, sekä tunnistetaan omia voimavaroja. Omia taitoja etsitään esimerkiksi kädentaitojen kautta. Kädentaidot sekä yhteinen työskentely avaavat mahdollisuuden vuorovaikutukseen itsensä, ryhmäläisten, lasten sekä ohjaajien kanssa. Onnistumisen kokemusten myötä myös itseluottamus kasvaa (Kiepin palvelukuvaus 2017.)

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyöni perustuu kahteen tutkimuskysymykseen, jotka ovat:

1. Kuinka Kieppi-toimintaan osallistuneet vanhemmat kokivat toiminnan tukevan heidän vanhemmuutensa eri osa-alueita?

2. Kuinka Kiepin toimintaa voitaisiin kehittää?

3.1 Kohderyhmä

Kohderyhmänäni olivat Kiepin käyneet vanhemmat vuosilta 2014–2018. Kieppi on aloittanut vuonna 2004, mutta henkilötietosuojalain (1999) mukaan Kiepin ohjaajat Sanna Mönkkönen sekä Tuija Kuittinen eivät ole saaneet säilyttää kuin heidän ohjaamiensa ryhmien vanhempien yhteystietoja. Täten lähdettiin koostamaan kohderyhmää heistä, jotka ovat viimeisen neljän vuoden aikana käyneet Kiepissä. Vastaajaryhmä valikoitui siten, että luonnollisesti Kiepin käyneillä vanhemmilla oli omakohtainen kokemus prosessista. Kiepissä ei oltu tehty aikaisemmin seurantaa tai tutkimuksia tältä aikaväliltä. Tutkimuksen toteutin Webropol-kyselyllä, joka lähetettiin kaikille Kiepin vuosien 2014–2018 aikana käyneille vanhemmille.

Kysely oli avoinna noin kuukauden ajan, maaliskuun 2018 alusta lähtien. Ennen kyselyn lähettämistä Kiepin ohjaajat soittivat läpi kaikki Kieppiin osallistuneet, ja kysyttiin lupa yhteystietojen käyttämiseen kyselyä varten. Samalla heitä myös kannustettiin ja motivoitiin vastaamaan kyselyyn. Kyselylinkin mukana laitoin saatekirjeen (Liite 1.), jossa esittelin itseni ja opinnäytetyöni idean, sekä kehotin ottamaan yhteyttä tarvittaessa. Kyselylinkin ollessa avoinna muistutin vastaamisesta vielä muutamaan otteeseen tekstiviestitse.

Kysely lähetettiin yhteensä 32 henkilölle. Heistä 21 palautti kyselyn, joten vastausprosentti oli noin 65 %. Uskoisin vastausprosenttiin vaikuttaneen ahkera muistuttelu sekä ennakoiva motivointipuhelu. Vastaajista 15 oli käynyt Kieppijakson 1-2 vuotta sitten, ja kuusi vastaajaa 3-4 vuotta sitten. 16 vastaajaa oli Kiepin käynyt kerran, neljä vastaajaa kahdesti, sekä yksi vastaaja kolme kertaa. Muita taustatietoja vastaajaryhmältä ei vaadittu, sillä tärkeämpiä kyselyssä olivat osallistujien henkilökohtaiset kokemukset. Luotettavuuden säilymisen lisäksi haluttiin myös, ettei vastaajia voitaisi tunnistaa vastausten perusteella.

3.2 Kyselyn rakenne ja tutkimusmenetelmät

Kyselyni (liite 2.) sisälsi niin avoimia, kuin suljettujakin kysymyksiä. Tämän vuoksi kysely ei ole tiukasti määrällinen tai laadullinen, vaan olen hyödyntänyt molempia tutkimustapoja. Tutkimusmenetelmäni on siis ns. mixed methods research (MRR) jossa on yhdistetty laadullinen sekä määrällinen tutkimustapa.

Ajatuksena on, että mixed methods –lähestymistapa paikkaa esimerkiksi pelkän määrällisen tutkintatavan heikkouksia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 78.)

Kyselylomakkeen valitsin menetelmäksi, koska halusin saada helpommin tarkasteltavan kokonaiskuvan Kieppiin osallistuneiden tuntemuksista, kuin mitä esimerkiksi haastattelulla olisin saanut. Kyselylomaketta käytettäessä saatiin siis määrällisesti enemmän aineistoa, josta voitiin nostaa esille teemojen kannalta olennaisia vastauksia jotka hyödyttävät opinnäytetyön tilaajaa. Mielestäni oli ajankäytönkin kannalta järkevämpää kerätä jokaiselta vanhemmalta lomakkeen avulla vastaukset samoihin kysymyksiin, kuin se, että olisin ehtinyt haastatella vain muutamaa vanhempaa heidän kokemuksistaan. Kyselylomaketta täytettäessä vastaaja voi valita itselleen sopivan ajankohdan vastata sekä esimerkiksi aineistonkeruusta koituvat kustannukset jäävät pieniksi (Valli 2015, 44-45). Koska kyselyssä on mahdollista käyttää myös avoimia, laadullisia kysymyksiä, tuovat ne syvyyttä ja rakennetta kyselyn vastauksiin sekä analysointiin. Laadullisella tutkimusmenetelmällä koottu aineisto antaa vastauksia tutkimuskysymyksiin, ja se käsitellään analyysimenetelmillä, toisin kuin määrälliset kysymykset (Kananen 2017, 69).

Kyselytutkimuksen onnistumisen kannalta keskeisintä on hyvin laadittu kyselylomake (Vastamäki 2015, 127). Itse kiinnitin huomiota siihen, että kysymykset olivat helposti ymmärrettäviä ja tiiviitä. Paloittelin isompia käsitteitä pienemmiksi osioiksi. Esimerkiksi arjen rutiineista kysyessäni erittelin päivän rytmityksen, lapsen unirytmin, ulkoilun ja ruokailun arvioitavaksi erikseen. Pohdin tarkasti, mitkä kysymykset tai väittämät olisivat helpoimmin arvioitavissa numeraalisesti, ja mihin olisi syytä antaa vastata kirjallisesti. Näin pyrin helpottamaan vastaamista.

Määrällisellä eli kvantitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan lukumääriin ja prosentuaalisesti kuvattavia kysymyksiä. Tuloksia voidaan havainnollistaa esimerkiksi kuvioilla tai taulukoilla (Heikkilä 2014, 15.) Määrällisiä kysymyksiä kyselyssäni olivat mm. taustatiedot, sekä Likert-asteikolla esitettävät mielipidekysymykset. Likert-asteikkoa käytetään mielipideväittämissä, porrastetuissa asteikoissa, jossa toinen ääripää on esimerkiksi ”täysin samaa mieltä” ja toinen ”täysin eri mieltä” (Heikkilä 2014, 51). Itse käytin viisiportaista asteikkoa, joista 1 oli ”ei ollenkaan”, 3 eli keskikohta ”jonkin verran” sekä 5 eli toinen ääripää oli

”paljon”. Lisäksi oli mahdollisuus vastata jotakin näiden vaihtoehtojen väliltä, valitsemalla numeron 2 tai 4.

Taustatietoja ei anonymiteetin säilymiseksi kysytty kuin kaksi: milloin osallistuja on käynyt Kieppi-jakson, ja kuinka monesti hän on sen suorittanut. Näin vältyttiin siltä, että vastaajaa voisi tunnistaa. Lisäksi mainitsemiani Likert-asteikolla arvioitavia mielipidekysymyksiä oli neljä: ”Koetko Kiepin opettaneen sinulle uusia asioita vanhempana toimimisessa? Kuten a) leikkimistä lapsesi kanssa, b) asioiden opettamista lapsellesi, c) arjen sujuvuutta?”, ”Muuttuiko keskinäinen vuorovaikutuksenne lapsesi kanssa Kiepin aikana? a) Leikit lapsesi kanssa enemmän b) juttelit lapsesi kanssa enemmän c) osoitit hellyyttä lapsellesi enemmän?”, ” Koetko arjen rutiinien sujuneen paremmin Kiepin jälkeen?” joista teemoina oli eriteltyinä päivän rytmitys, lapsen unirytmi, ulkoilu lapsen kanssa sekä ruokailu lapsen kanssa. Viimeisenä mielipidekysymyksenä oli ”kuinka hyödyllisenä koit Kieppi-jakson koskien sinua ja lastasi?” joista eroteltiin alakysymykset ”a) opit jotain uutta” sekä ”b) sait vastauksia sinua askarruttaviin kysymyksiin”

Avoimia kysymyksiä kyselyssäni oli viisi. Osa käsitteli Kiepin mielekkyyttä (mikä oli mielestäsi hyvää, mistä toiminnasta pidit) sekä Kiepin kehittämistä jatkossa (mistä et pitänyt, mitä kehittäisit Kiepin toiminnassa). Viimeisenä kysymyksenä pyysin vastaajaa kuvailemaan tämänhetkistä arkeaan lapsensa kanssa, jotta voisin nähdä, millainen tilanne heillä on nyt. Avoimet kysymykset luokitellaan laadulliseksi tutkimukseksi, jossa ei pyritä tilastolliseen yleistykseen. Sen sijaan pyritään kuvailemaan jotakin ilmiötä tai tapahtumaa, tai antamaan teoreettinen tulkinta jollekin toiminnalle tai ilmiölle. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98.) Vaikka yleensä laadullisen aineiston koko on pienempi verrattuna määrälliseen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98) on tässä kyselyssä molempiin kysymystyyppeihin vastannut yhtä paljon ihmisiä.

Tarkoituksenmukaisia avoimet kysymykset ovat silloin, kun vastausvaihtoehtoja ei tiedetä tarkkaan etukäteen. Avoimille kysymyksille on kuitenkin tyypillistä, että ne voivat houkutella vastaamatta jättämiseen, ja ne ovat työläämpiä käsitellä kuin määrälliset kysymykset. Avointen kysymysten vastaukset voivat

kuitenkin tuoda uusia näkökulmia ja toiminnan parannusehdotuksia. Vastaukset ovat myös persoonallisempia kuin suljettujen kysymysten vastaukset. (Heikkilä 2014, 47-48.)

3.3 Aineiston analyysi

Kyselyn avulla kerätty aineisto on sekä laadullista että määrällistä. Täten määrälliset vastaukset voidaan esittää diagrammeja apuna käyttäen, sekä prosenttiosuuksina. Vanhemmuuden vahvistamista käsitteenä ei voida mitata konkreettisesti lukuina, mutta vastauksista voidaan vetää tiettyjä johtopäätöksiä. Tällöin pelkkä määrällinen tutkimusote ja analysointi eivät riitä aiheeseen. Siksi avoimet vastaukset on otettu jokainen huomioon ensin erikseen, ennen teemoittelun aloittamista. Lisäksi kohderyhmä sekä vastaajien määrä ovat melko vähäisiä, joten on pidetty huolta siitä, ettei kenenkään vastaajan tietoja voida vastausten tai sitaattien perustella yhdistää vastaajaan.

Teemoittelulla tarkoitetaan sitä, että laadullinen aineisto pilkotaan ja ryhmitellään erilaisten aihepiirien mukaan. Sitten katsotaan, millaisia vastauksia kukin ryhmä pitää sisällään. Alustavan ryhmittelyn jälkeen aletaan etsiä tiettyjä samankaltaisuuksia ja jaetaan ne aiheisiin. Kun vastaukset on luokiteltu erilaisiin teemoihin, voi niitä lähteä vertailemaan keskenään. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105-107.) Apuna teemojen muodostamiseen voidaan käyttää kvantifiointia, vaikka se mielletäänkin yleensä osaksi määrällistä tutkimusta. Taulukoiden sekä diagrammien avulla voidaan havainnoida aineiston keskeisiä seikkoja, ja niille voidaan miettiä yhdistävät tekijät eli teemat. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Jos vähintään kaksi ihmistä oli vastauksissaan maininnut saman seikan, otettiin se huomioon teemoittelussa. Väittämien arvioinneista otettiin teemoittelussa huomioon ne, joista vastaajat olivat joko voimakkaasti samaa tai eri mieltä. Pääasiassa teemoittelun apuna perehdyttiin vastauksiin siitä, minkä ihmiset kokivat olleen hyödyllistä Kiepissä, ja miten he kokevat arkensa sujuvan nyt. Teemat kertovat, mitkä asiat osallistujat olivat kokeneet tärkeiksi ja heidän tilannettaan auttaviksi. Kursivoidut kohdat tekstissä ovat sitaatteja ky-

selyyn vastanneilta vanhemmilta. Kehittämisehdotuksia ja aiheita joista ei pidetty tuli melkoisen vähän, joten ne vain koottiin omaksi otsikokseen ilman erityistä jaottelua.

Taulukko 1. Vastausten teemoittelu

Vastauksissa esiin nousseet aiheet	**Muodostettu teema**
Arjen sujuminen hyvin Oma jaksaminen Kokemus omasta vanhemmuudesta hyvä Toive lisätuesta/-avusta	Arjen hallinta
Tutustuminen uusiin ihmisiin Uudet ystävät Tutustuminen muihin vanhempiin Seura Keskustelu	Vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
Ammattitaitoiset ohjaajat Ohjaajien kiinnostus työhönsä Kiepistä saadut ohjeet ja neuvot Vertaistuki Ryhmäläisten tuki	Vanhemmuuden tukeminen
Vaihtelu Sisältö Ulkoilu Askartelu Ruoanlaitto Mielipiteiden kysyminen Aikuisten keskustelut Sisällön suunnittelu yhdessä Yhdessä tekeminen	Sosiokulttuurinen innostaminen

3.4 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK 2012) mukaan tutkimusetiikalla tarkoitetaan ”eettisesti vastuullisten ja oikeiden toimintatapojen noudattamista ja edistämistä tutkimustoiminnassa, sekä tieteeseen kohdistuvien loukkausten ja epärehellisyyden tunnistamista ja torjumista kaikilla tieteenaloilla.” Käytäntöön kuuluu siis, että tutkimukset ovat rehellisiä, noudatetaan yleistä huolellisuutta sekä tarkkuutta tutkimustyössä sekä tulosten tallentamisessa ja esittämisessä. Tutkimusryhmän oikeudet tulee myös turvata, esimerkiksi sopimuksilla. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 150.) Itse lähetin saatekirjeen, jossa kerroin kyselystä sekä opinnäytetyöstäni, jotta vanhemmat tietävät mihin heidän vastauksiaan käytetään.

Kyselyn toteuttamista varten anoin tutkimuslupaa Viola ry:n hallitukselta (liite 3.), sillä tarvitsin asiakkaiden yhteystiedot järjestön sisältä. Kieppi-toiminnan ohjaajat Sanna Mönkkönen sekä Tuija Kuittinen pyysivät jokaiselta asiakkaalta erikseen myös puhelimitse lupaa antaa yhteystiedot minulle. Näin varmistettiin, ettei kyselyä lähetetä kenellekään joka ei tietojaan halua eteenpäin luovuttaa. Sovimme myös Viola ry:n edustajan kanssa, että tutkimusaineisto tuhotaan poistamalla mahdolliset tiedostot, tai tuhoamalla paperikyselyt fyysisesti, kun opinnäytetyö on valmistunut ja julkaistu. Apuna ja esimerkkeinä aineiston analyysissä on käytetty vastaajien suoria lainauksia, kuitenkin niin, ettei ketään voida tunnistaa tai yhdistää vastauksiin.

Koska opinnäytetyöni oli osaksi laadullista tutkimusta, on lähes mahdotonta saada objektiivista luotettavuutta tutkimukselle. Luotettavuus on kokonaan arvioinnin sekä näytön varassa. Kuitenkin tieteellisen tutkimuksen yleiset mittarit luotettavuuden mittaamiseksi ovat reliabiliteetti eli tulosten pysyvyys, ja validiteetti eli oikeiden asioiden tutkiminen. Aineiston oikeanlainen analyysi on siis olennaista, jotta syy-seuraussuhteet ovat todenmukaiset. (Kananen 2017, 175.) Samat mittarit pätevät siis myös tilastollisesti analysoitaviin kysymyksiin. Yksiselitteisiä ohjeita luotettavuuden arviointiin laadullisessa tutkimuksessa ei oikeastaan ole, mutta tärkeää on seurata johdonmukaisesti sitä mitä ollaan tutkimassa ja miksi, miten aineisto on kerätty, analysoitu ja raportoitu (Tuomi & Sarajärvi 2018, 163). Kyselylomakkeen rakennetta laadittaessa on syytä kiinnittää huomiota kysymysten lukumäärään sekä kyselyn pituuteen. Liian

pitkä kysely saattaa karsia vastausprosenttia, jos vastaajat jättävät kyselyn kesken. Voi myös olla, että viimeisiin kysymyksiin ei välttämättä jakseta enää vastata yhtä huolellisesti, jolloin tutkimuksen luotettavuus voi kärsiä. (Valli 2015, 43). Kysymysten muotoilua tulisi pohtia, sillä olisi suotavaa, että kysymys olisi vastaajalle henkilökohtainen. Kysymysasettelut pyrittiin tekemään niin, että ne eivät olisi johdattelevia. Toisaalta, vastaaja tulkitsee aina itse lukemansa. (Valli 2015, 44).

Tilastollista tutkimusmenetelmää käytettäessä arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta käytettävissä olevien tietojen avulla. Otoksen tulisi olla tutkimusaihetta edustava ja tarpeeksi iso, vastausprosentin korkea ja kysymysten tulisi mitata tutkimusongelmaa kattavia asioita. Tilasto-ohjelmalla voidaan arvioida otantavirheitä sekä riippuvuuksia ja eroja, mutta se ei anna tietoa siitä kuinka hyvin tutkittava asia saatiin selvitettyä. (Heikkilä 2014, 178-179.)

4 TULOKSET

4.1 Taustatiedot

Kyselyssä olennaista eivät olleet vastaajien henkilöllisyys tai muut tunnistettavat tiedot, joten kyselyssä vastattiin ainoastaan, milloin oli käynyt Kieppi-jakson ja kuinka monta kertaa.

Taulukko 2. Taustatiedot

1. Milloin olet käynyt Kieppi-jakson?

Vastaajien määrä: 21

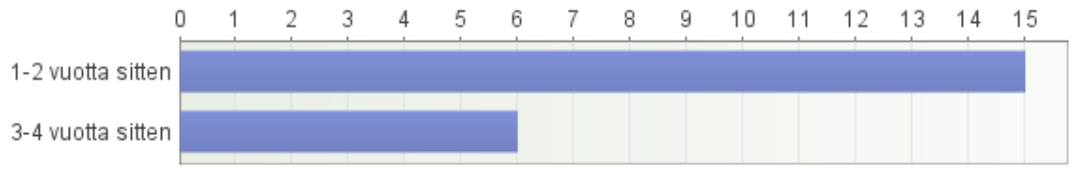

Kaiken kaikkiaan vastaajia oli 21 kyselyn saaneista 32:sta. Vastausprosentti oli siis noin 65 %. Vastaajista 15 oli käynyt Kiepin kahden vuoden sisällä ja kuusi vastaajaa neljän vuoden sisällä.

Taulukko 3. Taustatiedot

2. Kuinka monta kertaa olet käynyt Kieppi-jakson?

Vastaajien määrä: 21

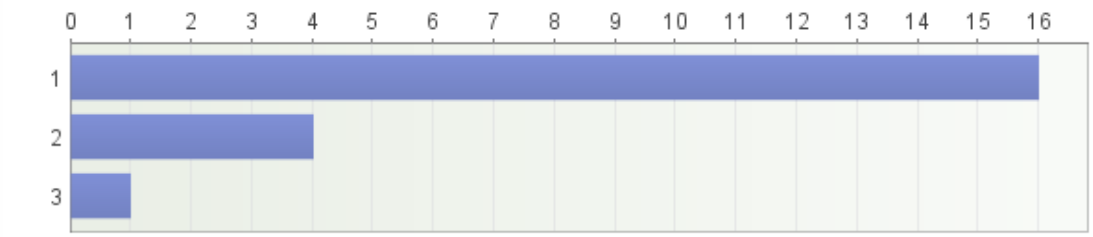

Vastaajista 16 oli käynyt Kieppi-jakson kerran, neljä vastaajaa kahdesti sekä yksi vastaaja kolme kertaa.

4.2 Sosiaalisten suhteiden merkitys Kiepissä

Kyselyyn vastanneiden kommenteissa nousi monesti esiin tutustuminen uusiin ihmisiin, uusien ystävien saaminen sekä keskustelut heidän kanssaan. Osallistujille oli selvästi tärkeää, että heillä oli mukavaa yhdessä. Moni kertoi solmineensa uusia ihmissuhteita.

” -- Piristyin, sain uusia kavereita ja sosiaalista elämää, yksi varmasti elinikäinen ystäväkin löytyi Kiepistä.”

” Kieppiin oli aina kiva tulla kun tiesi että vastassa on mukavia ja välittäviä ihmisiä.”

Taulukko 4. Vuorovaikutus

4. Muuttuiko keskinäinen vuorovaikutuksenne lapsesi kanssa Kiepin aikana?

Vastaajien määrä: 21

	1 Ei ollenkaan	2	3 Jonkin verran	4	5 Paljon	Yhteensä	Keskiarvo
A) Leikit lapsesi kanssa enemmän	1	4	11	5	0	21	2,95
B) Juttelit lapsellesi enemmän	2	5	7	5	2	21	3
C) Osoitit hellyyttä lapsellesi enemmän	2	6	4	7	2	21	3,05

Kun keskiarvoja tulkitsee taulukosta 2, on vastaajilla ollut melko yhtenäinen linja jokaisen väitteen suhteen. Karkeasti voitaisiin siis arvioida, että keskimäärin osallistujat kokevat vuorovaikutuksen lapsensa kanssa muuttuneen

jonkin verran Kieppi-jakson aikana. Erityisesti leikkiminen lapsen kanssa näyttäisi lisääntyneen yhteensä 16 vastaajalla. Myös hellyyden osoittaminen on lisääntynyt melko paljon tai paljon kahdeksalla vastaajalla.

4.3 Toiminnan merkitys Kiepissä

Vastauksista selvisi, että vanhemmat pitivät erityisesti monipuolisesta toiminnasta sekä yhdessäolosta. Tärkeää vastaajille oli ollut, että heidän mielipidettään kysyttiin toimintaa suunniteltaessa.

”Siellä kysyttiin osallistujien mielipiteitä mitä halutaan tehdä, mikään ei ollut ennalta suunniteltua ja päätettyä että asiat tapahtuu juuri tietyllä tavalla”

” [Parasta oli] omien lapsien kanssa yhdessä tekeminen, oli se sitten askartelua, ulkoilua yms”

Kieppi on ryhmämuotoista innostamista, joten ryhmäytyminen on tärkeä osa jokaista 10-viikon jaksoa.

”Kaikenlainen keskustelu ja ongelmiin etsittiin yhdessä ratkaisuja. Kaikkia kuunneltiin ja asioihin reagoitiin heti.”

”Hyvä ja luottamuksellinen ilmapiiri, sai solmittua uusia tuttavuuksia. Asioista pystyi puhumaan.”

Moni vastaaja oli maininnut hyvän yhteishengen sekä yhteisöllisyyden itselleen tärkeäksi asiaksi Kiepissä. Vastauksista huomasi, että Kieppi-toiminnan yhteisöllisyyden perusajatus on onnistunutta. Osallistujat mainitsivat moneen otteeseen hyvän yhteishengen, keskustelut sekä uudet sosiaaliset suhteet.

4.4 Vanhemmuuden tukeminen Kiepissä

Kiepin toiminnan lähtökohtana on vanhemmuuden tukeminen sekä sen vahvistaminen. Kyselyssä yhtenä osa-alueena oli se, olivatko osallistuneet vanhemmat mielestään oppineet jotakin uutta vanhempana toimimisessa.

Taulukko 5. Vanhempana toimiminen

3. Koetko Kiepin opettaneen sinulle uusia asioita vanhempana toimimisessa? Kuten...

Vastaajien määrä: 21

	1 Ei ollenkaan	2	3 Jonkin verran	4	5 Paljon	Yhteensä	Keskiarvo
A) Leikkimistä lapsesi kanssa?	1	6	11	3	0	21	2,76
B) Asioiden opettamista lapsellesi?	1	4	8	6	2	21	3,19
C) Arjen sujuvuutta?	1	2	9	3	6	21	3,52

Taulukkoa 3 katsoessa tulee ilmi, että Kieppiin osallistuneet vanhemmat kokivat Kiepin eniten opettaneen asioita arjen sujuvuudesta. Kuusi vastaajaa 21:stä oli sitä mieltä, että Kieppi on opettanut arjen sujuvuutta paljon. Lapsen kanssa leikkimistä Kiepin ei vastausten numeraalisen keskiarvon mukaan juurikaan koettu opettaneen, mutta 11 vastaajaa oli sitä mieltä, että he oppivat leikkimisestä lapsensa kanssa jonkin verran. Kokonaisuudessaan kuitenkin näyttäisi olevan niin, että Kieppi on vastaajien mukaan opettanut suurimmalle osalle edes jotakin näistä aihealueista. Vain yksi vastaaja jokaisessa kohdassa on ollut sitä mieltä, että ei ollut oppinut aiheista ollenkaan.

”Vertaistuen merkitys on myös korvaamatonta ja sen tärkeyttä ei voi koskaan korostaa liikaa.”

”Se että pääsi puhumaan mieltä askarruttavista asioista, sai vertaistukea ja pääsi välillä pois kotoa”

Moni vastaaja oli maininnut vastauksissaan myös Kiepin ohjaajat. He kokivat, että ohjaajat olivat ammattitaitoisia, työstään kiinnostuneita ja välittäviä. Osa vastaajista kertoi, että Kieppiin oli mukavaa tulla joka aamu.

”Työntekijöiden positiivinen olemus joka aamu oli kyllä, mikä jäi mieleen. Jos "ketutti" joku asia aamusta ennen Kiepin alkua niin se unohtui ensimmäisellä 5 min”

”Porukan yhteishenki ja varsinkin ohjaajat! Ja se, että ohjaajat oli aidosti kiinnostuneita ja sai näyttää omat tunteensa vapaasti.”

Jotkut vastaajista mainitsivat erikseen heille olleen tärkeää konkreettiset neuvot. Heistä oli tärkeää, että ohjeita sekä vinkkejä annettiin heille suoraan, ja neuvottiin kuinka niitä tulisi hyödyntää.

”Lisäksi sain paljon vinkkejä tempperamenttisen keskimmäisen tunne-elämän kasvattamiseen. Niitä hyödynnän edelleen. Oivalsin lapsistani uusia puolia ulkopuolisen silmin kerrottuna.”

”-- kysyttäessä sai faktaan perustuvia vastauksia eikä vain mielipiteitä. Lisäksi mitä arvostin kovasti niin suorapuheisuus”

” -- kiepistä saatuja neuvoja sovelletaan meillä kotona. Ennen kieppiä koin itseni huonoksi äidiksi, näin jälkeen päin olen tajunnut ettei se pitänyt paikkaansa. Kiepin ohjaajat saivat minut tajuamaan, että riittää kun tekee parhaansa omien voimavarojen mukaan, ei tarvitse tavoitella täydellisyyttä”

4.5 Arjen hallinnan tukeminen Kiepissä

Arjen hallinta sekä elämänhallintataitojen opettelu ovat keskeisiä asioita Kieppi-jaksossa. Tämä myös näkyi vastauksissa. Kuten aiemmin mainitsin, arjen hallintaan kuuluvat esimerkiksi säännöllinen unirytmi, ruokailu, ulkoilu sekä hygieniasta ja kodista huolehtiminen.

Taulukko 6. Arjen rutiinit

5. Koetko arjen rutiinien sujuneen paremmin Kiepin jälkeen?

Vastaajien määrä: 21

	1 Ei ollenkaan	2	3 Jonkin verran	4	5 Paljon	Yhteensä	Keskiarvo
A) Päivän rytmitys	1	4	4	7	5	21	3,52
B) Lapsesi unirytmi	4	6	4	4	3	21	2,81
C) Ulkoilu lapsesi kanssa	2	5	3	8	3	21	3,24
D) Ruokailu lapsesi kanssa	1	4	5	8	3	21	3,38

Taulukko 4 kertoo, että vanhemmat kokivat arjen rutiinien sujuneen Kiepin jälkeen melko vaihtelevasti. Eniten jakaumaa näyttäisi olevan koskien lapsen unirytmiä, kun taas eniten Kiepistä on vastaajien mukaan ollut apua päivän rytmitykseen yleisesti. Toiseksi eniten arjen rutiineissa näyttäisi sujuneen paremmin ruokailu lapsen kanssa.

Jotta saataisiin yleiskuva siitä, millaista Kieppi-vanhempien päivittäinen elämä on ollut Kiepin jälkeen, pyydettiin viimeisenä kysymyksenä kuvailemaan heidän perheensä arkea tällä hetkellä. Peräti 15 vastaajaa 20:stä vastasi arjen sujuvan hyvin. Osa vastaajista mainitsi erikseen sen olevan Kiepin ansioita. Positiivisina asioissa arjessa koettiin muun muassa lasten toimiva päivähoito, rutiinit, yhdessä oleminen sekä se, että kokee itsensä hyväksi vanhemmaksi.

”Kiepin jälkeen arki sujui hyvin eteenpäin, innostuimme käymään enemmän ulkona ja siivoukseen tuli tietynlainen rutiini jota pidän edelleen yllä”

”Arkemme sujuu hyvin ja kiepistä saatuja neuvoja sovelletaan meillä kotona”

”Meillä on nykyään oikein sujuva arki ja meillä on todella hauskaa yhdessä”

Osa vastaajista oli sitä mieltä, että jonkinlaiselle tuelle olisi ollut tarvetta myös Kiepin jälkeen:

”Välillä toivoisin saavani keskusteluapua / hengenvahvistusta näiden kahden pienemmän ja luonteeltaan tempperamenttisten lasten kasvattamisessa. Toisinaan epäilen itseäni ja kasvatustyyliäni heidän kanssaan ja lisätuki ammattilaiselta/ulkopuoliselta tarkkailijalta ei olisi pahitteeksi.”

”Toivon että hakemaani tukea aletaan pian saada lapsen kehityksen osalta. Toisinaan on parempia ja huonompia päiviä.”

4.6 Vastaajien kehittämisehdotukset

Kehittämisehdotuksia sekä negatiivisia asioita oli mainittu melko vähän. Kaiken kaikkiaan lähes jokainen kyselyyn vastanneista vanhemmista oli saanut edes jotain irti Kiepistä.

Taulukko 7. Kiepin hyödyllisyys

6. Kuinka hyödyllisenä koit Kieppi-jakson koskien sinua ja lastasi?

Vastaajien määrä: 21

	1 Ei ollenkaan	2	3 Jonkin verran	4	5 Paljon	Yhteensä	Keskiarvo
A) Opit jotain uutta	1	3	5	6	6	21	3,62
B) Sait vastauksia sinua askarruttaviin kysymyksiin	1	2	6	4	8	21	3,76

Vastaajista vain yksi oli kokenut, että ei oppinut jotain uutta Kiepissä, tai saanut vastauksia askarruttaviin kysymyksiin. Pääasiassa vastaukset kuitenkin sijoittuivat kohtiin 3–5, eli jonkin verran, paljon tai jotain siltä väliltä, kuten taulukosta 5 tulee ilmi.

Kehittämisehdotuksena toivottiin Kieppi-jakson kestävän kauemmin. Toiveina oli myös enemmän ohjattua askartelua, sekä erilaisia leikkejä. Kiepin toimintaan vaikutettiin pääasiassa olevan tyytyväisiä. Esille nostettiin myös tukitoimien miettiminen Kiepin loppumisen jälkeen. Vastauksissa pohdittiin myös sitä, kuinka Kieppiä voitaisiin mainostaa perheille ilman, että se antaisi ”leiman”. Tällä vastaaja tarkoitti sitä, että hän on kuullut ihmisten ajattelevan, että Kieppiin osallistuvat vain ”ongelmaperheet”, ja että Kieppi olisi vain lastensuojelun asiakkaiden tukimuoto. Toiminnoista joista vastaajat eivät olleet pitäneet oli mainittuina vain askartelu ja ulkoilu. Kyseisiä vastauksia perusteltiin sillä, että vastaaja ei henkilökohtaisesti pidä ko. toiminnasta.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni ”kuinka Kieppi-toimintaan osallistuneet vanhemmat kokivat toiminnan tukevan heidän vanhemmuutensa eri osa-alueita?” sain useita vastauksia. Vastauksista kävi selkeästi ilmi, että Kieppi on hyödyttänyt asiakkaita erityisesti arjen eri osa-alueissa, esimerkiksi päivän rytmittämisessä. Myös arjen sujuvuuden oppimisen kannalta Kieppi todettiin toimivaksi. Lapsen ja vanhemman vuorovaikutusta tulisi vielä tukea enemmän, sillä vastaajat kokivat sen parantuneen vain jonkin verran. Sen myötä myös kiintymyssuhde vahvistuisi enemmän. Kiintymyssuhde on lapsen sosiaalisten taitojen perusta, sekä pohja kognitiiviselle kehitykselle. Negatiiviset hoivakokemukset on yhdistetty masennukseen myöhemmällä iällä. (Keltikangas-Järvinen 2012, 20-21.)

Elämässään ihminen toimii erilaisissa yhteisöissä, kuten koulussa, harrastuksissa, töissä ja naapurustossa. Toimintapiireissä ihminen muodostaa erilaisia sosiaalisia verkostoja, ja niiden sisällä rakentuu eritasoisia ihmissuhteita. (Laine 2005, 144-146.) Vastaajat kertoivat, että Kiepissä he olivat tutustuneet uusiin ihmisiin, sekä saaneet positiivista vuorovaikutusta. Vastauksista näkee,

että Kiepin toiminta vertaistukiryhmänä on onnistunutta. Useampi vastaaja mainitsi, että vertaistuki oli heille tärkeää ja hyödyllistä. Positiiviset ihmissuhteet ja niiden muodostamat sosiaaliset verkostot tukevat myös ihmisen psyykkistä hyvinvointia. Ihmisellä on luontainen tarve olla sosiaalisessa kanssakäymisessä toisten kanssa. Niin aikuiset kuin lapsetkin tarvitsevat toisia ihmisiä, joiden kanssa he voivat tyydyttää toistensa sosiaalisia sekä emotionaalisia tarpeita. (Laine 2005, 140.) Vastauksista voidaan tehdä johtopäätös, että erityisesti Kiepin tiivis ryhmämuotoisuus on se asia, jonka osallistujat kokevat toimivaksi.

Myös sosiokulttuurisen innostamisen periaate näyttäisi toimivan Kiepissä hyvin. Vastaajat olivat tyytyväisiä monipuoliseen toimintaan sekä ohjaukseen. Heistä oli myös mukavaa, että he saivat itse vaikuttaa toiminnan sisältöön. Toisin sanoen vanhemmat innostuivat Kiepissä järjestetystä toiminnasta, kuten sosiokulttuurisen innostamisen periaatteeseen kuuluu. Innostaminen pohjautuu aina osallisuuden pedagogiikkaan (Kurki 2006). Moni vanhempi oli ollut tyytyväinen etenkin ohjaajien toimintaan Kiepissä. Heidän mielestään ohjaajat olivat ammattitaitoisia sekä kannustavia. Hyvä ohjaaja pyrkiikin toimimaan eettisten sääntöjen mukaan sekä edistämään asiakkaan toimintakykyä sekä hyvinvointia. Asiakaslähtöisyys sekä uusien toimintatapojen luominen ylläpitävät työn mielekkyyttä sekä innostuneisuutta. Erityisesti töissä, joissa on mukana ohjaajan minuus sekä henkilökohtaiset arvot, on tärkeää, että itseään kehittää ja ajatuksiaan tarkastelee pitkäjänteisesti. (Wallin, 2012.) Yhteenvetona voitaisiin todeta, että vanhemmuutta tukivat parhaiten sosiaaliset suhteet sekä vertaistuki, ohjaajien ammattitaito sekä monipuoliset toimintamahdollisuudet.

Toiseen tutkimuskysymykseeni, ”kuinka Kiepin toimintaa voitaisiin kehittää?” tuli niukemmin vastauksia. Vanhemmat kuitenkin toivoivat, että tarvittavan tuen jatkumisesta huolehdittaisiin myös Kiepin päättymisen jälkeen. Johtopäätöksenä voidaan siis olettaa, että palveluohjaaminen Kiepin jälkeen olisi tarpeen. Vastaajat toivoivat myös uusia menetelmiä, mutta eivät tarkentaneet millaisia. Tätä opinnäytetyötä voitaisiin hyödyntää Kiepin kehittämisessä siten, että tarkasteltaisiin sekä testattaisiin uusia menetelmiä ja toimintatapoja. Kyselyä voitaisiin jatkojalostaa ja ottaa vaikkapa tavoitteeksi tehdä seurantaa vanhempien kanssa myös Kiepin päättymisen jälkeen.

Tutkimuksen luotettavuus toteutui kohtalaisesti. Jos vastaajamäärä olisi ollut isompi, olisivat tulokset olleet luotettavampia. Kyselyn kysymykset vastasivat kuitenkin tutkimuskysymyksiin. Eettisyydestä huolehdittiin anomalla tutkimuslupaa, jotta Viola ry olisi tietoinen siitä millaista tutkimusta tehdään, sekä mihin Kiepin yhteystietoja käytetään. Eettisyyteen kiinnitettiin huomiota myös kysymyslomaketta tehdessä: anonymiteetin säilyminen oli olennaista, joten taustatietoja kerättiin vain muutama. Vanhempien tai lasten iällä, sukupuolella tai Kieppiin tulemisen syyllä ei ollut merkitystä tutkimuskysymysten kannalta. Näin varmistettiin myös se, ettei vastauksia voinut yhdistää vastaajaan. Myös sitaatteja käytettäessä on häivytetty kaikki tunnistettavuus, eikä nimiä mainita.

6 POHDINTA

Mielestäni sain tutkimuskysymyksiini vastauksia kohtuullisesti. Opinnäytetyölläni on arvoa ennen kaikkea Viola ry:lle sekä Kiepille. Tämän opinnäytetyön avulla voidaan toimintaa kehittää eteenpäin, sekä käyttää näyttönä siitä, että asiakasryhmä on kokenut Kiepin toiminnan kannattavaksi. Lisäksi Kieppi käyttää tekemääni kyselyä jatkoseurantaan tulevaisuudessa. Pohdinkin, miten olisin saanut selville sen, kuinka vanhemmuuden osa-alueita olisi voitu vanhempien mielestä tukea vielä paremmin. Näin jälkikäteen ajatellen olisin voinut siis käyttää vielä enemmän tarkempia, suljettuja kysymyksiä. Kuitenkin mielestäni oli onnistunutta pilkkoa Likert-asteikolliset pääkysymykset pienempiin lohkoihin, jolloin saatiin aineistoa siitä, kuinka hyödyllisenä mikäkin osa-alue on koettu. Yleisesti ottaen käyttämäni kysymykset olivat onnistuneita, sillä niiden avulla saatiin kerättyä riittävästi analysoitavaa aineistoa. Kyselylomakkeen pituus oli mielestäni sopiva, sillä vastaajat olivat jaksaneet täyttää sen kokonaan sekä perustella vastauksiaan.

Vanhemmuuden tukemiseen sekä ryhmämuotoiseen vertaistukeen liittyy paljon aiheita, joita voitaisiin hyödyntää jatkotutkimuksissa. Tämän työn lisäksi asioita, joita Kieppiin liittyen voitaisiin tutkia, ovat esimerkiksi vertaistuen merkitys perhetyössä, lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvät tutkimukset tai haastattelujen kerääminen Kiepin käyneiltä vanhemmilta. Myös ohjaajien ammatillisuuden sekä koulutuksen merkityksen tutkiminen ryhmämuotoisen tuen näkökulmasta voisi olla arvokasta.

Omaa ammatillisuuttani opinnäytetyö kehitti lisäämällä tietoani vanhemmuudesta ja sen tukemisesta. Ymmärsin myös, kuinka paljon erilaisia asioita tutkimuksen toteuttaminen vaatii. Itse pidin kuitenkin taulukoiden tutkimisesta sekä prosenttimäärien vertailuista vastauksiin. Hyötyä oli myös siitä, että tein viimeisen harjoitteluni Kiepissä. Näin olin nähnyt Kiepin toimintaa myös omin silmin, jolloin sitä oli helpompaa tutkia ja reflektoida.

Vaikka tavoitteena oli saada suurempi vastausotanta, 21 vastaajan tarjoama aineisto riitti johtopäätösten tekemiseen hyvin. Saadut vastaukset olivat hyvin perusteltuja ja riittäviä, josta olen tyytyväinen. Olisin kuitenkin kaivannut enemmän myös palautetta kehittämisehdotuksista sekä niistä puolista, joita Kiepissä toivottaisiin muutettavan. Muutostoiveita olisi voinut selvittää useammalla kysymyksellä ja kenties käyttää apuna suljettujakin kysymyksiä aiheesta. Vastaajien motivointi kyselyn tekoon oli ajoittain haastavaa. Kiepin ohjaajat soittivat jokaiselle toivotulle vastaajalle ennakkoon, jonka lisäksi lähetin saatekirjeen kyselylinkin mukana. Viikon päästä kyselyn lähettämisestä lähetin muistutussähköpostin, sekä myöhemmin vielä tekstiviestimuistutuksen jokaiselle vastaamisesta. Jotkut vanhemmat vastasivat olevansa niin kiireisiä, etteivät ehtineet kyselyä tekemään. Heidän vastaustensa kannalta siis toinen ajankohta olisi ollut parempi. Työtä tehdessäni opin, että asiat eivät aina mene sillä tavalla kuin on suunnitellut.

Oman näkemykseni Kieppi on tukenut siihen osallistuneiden vanhempien vanhemmuutta onnistuneesti. Mietin, voitaisiinko Kieppi-toiminnassa hyötyä esimerkiksi vierailijoista sekä uusien menetelmien kokeilemisesta. Esimerkiksi ilmaisutaidolliset harjoitteet yhdessä lasten kanssa voisivat olla kokeilemisen arvoisia. Myös vanhempien itsetunnon vahvistaminen olisi tärkeää. Itse Kiepissä harjoittelua tehdessäni vedin vanhemmille neljä erilaista itsetuntoharjoitetta, ja sain niistä paljon positiivista palautetta. Pohdin myös, tulisiko Kiepin opetuksellinen puoli tuoda selkeämmin esille, jakamalla vaikkapa kirjallista materiaalia tai pitämällä enemmän koulutuksellisia tuokioita. Toiminnallinen puoli vaikuttaisi olevan vastauksien mukaan kunnossa, mutta mielestäni opetuksellista aspektia Kiepissä tulisi vielä selventää.

Lähteet

Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa. Helsinki: Gaudeamus.

Arkirytmi – voimaa arjen rutiineista. 2018. Neuvokas perhe. WWW-dokumentti. Ei päivitystietoa. Saatavissa: https://neuvokasperhe.fi/arkirytmi [viitattu: 3.9.2018].

Barck, L. Halonen, J. Lassila, I-M. 2012. Tukeminen, haasteet ja selviytymiskeinot - Alle kouluikäisten lasten vanhempien ajatuksia ja kokemuksia. Opinnäytetyö. Tikkurila: Laurea-ammattikorkeakoulu.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. painos. Helsinki: Edita.
Henkilötietolaki 22.4.1999/523

Huotari, A. & Tamski, E-L. 2013. Tammenterhon Tarinoita – Kirja Valmennuksesta. Mikkeli: Mikkelin Kopiopiste Ky.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Keltikangas-Järvinen, L. 2008. Temperamentti, stressi ja elämänhallinta. Helsinki: WSOY.

Keltikangas-Järvinen, L. 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki: WSOY.

Kieppi 2017. Kieppi-toiminnan palvelukuvaus. WWW-dokumentti. Ei päivitystietoa [viitattu 16.12.2017].

Kieppi 2017. Kieppi-toiminnan toimintasuunnitelma. WWW-dokumentti. Ei päivitystietoa [viitattu 16.12.2017].

Kivelä, V. & Lempinen, J. Arki Hallintaan – Nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. PDF-dokumentti. Ei päivitystietoa. Saatavissa: http://www.kota.fi/wp-content/uploads/KOTA-AHM_book_press-toinen-painos.pdf [viitattu: 3.9.2018].

Kivijärvi, S. 2007. Vanhemmuustyylit, vanhemmuuteen liittyvä stressi ja niiden väliset yhteydet pikkulapsiperheiden äideillä ja isillä. Pro-gradu-tutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Kristeri, I. 2002. Hyvään vanhemmuuteen. Helsinki: Kirjapaja.

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.

Kurki, L. & Nivala, E. 2006. Hyvä ihminen ja kunnon kansalainen – Johdatus kansalaisuuden pedagogiikkaan. WWW-dokumentti. Ei päivitystietoa. Saatavissa: https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/65787/hyva_ihminen_ja_kunnon_kansalainen_2006.pdf?sequence=1 [viitattu 14.9.2018].

Kurki, L. 2018. Sosiokulttuurinen innostaminen. WWW-dokumentti. Ei päivitystietoa. Saatavissa: https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/osallistuminen_ja_vaikuttaminen/aiemmat_artikkelit/sosiokulttuurinen_innostaminen [viitattu: 15.6.2018].

Laine, K. 2005. Minä, me ja muut sosiaalisissa verkostoissa. Helsinki: Otava.

Lastensuojelu 2017. 2018. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Päivitetty: 25.5.2018. Saatavissa: https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lasten-nuorten-ja-perheiden-sosiaalipalvelut/lastensuojelu [viitattu: 3.9.2018].

Lindfors, E. & Marjanen, P. 2017. Lapsen ja nuoren hyvä arki. WWW-dokumentti. Ei päivitystietoa. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/114734/Laurea%20julkaisut%20B41.pdf?sequence=1#page=19 [viitattu 16.12.2017].

Mielenterveyden käsi. 2018. Suomen mielenterveysseura. WWW-dokumentti. Ei päivitystietoa. Saatavissa: https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/itsehoito/tyokaluja_itsehoito/Pages/arjenperusteet.aspx [viitattu: 20.8.2018].

Mikkonen, I. 2011. Vertaistuki osana sosiaalista vahvistamista. Teoksessa Lundbom, P & Herranen, J. (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: HUMAK.

Moran, P. Ghate, D. & van der Merwe A. 2004. What Works in Parenting Support? - A Review of the International Evidence. WWW-dokumentti. Ei päivitystietoa. Saatavissa: https://pdfs.semanticscholar.org/6edf/aab6b7e26e95e709dd2b73dc7a85c5c21414.pdf [viitattu: 16.12.2017].

Mäkelä, J. 2017. Vanhemmuuden tuki: hyvinvointityön keskeinen ydin. Power point-esitys. Ei päivitystietoa. Saatavissa: https://www.slideshare.net/THLfi/vanhemmuuden-tuki-hyvinvointityn-keskeinen-ydin [viitattu: 3.9.2018].

Niinimäki, H. 2014. Ennaltaehkäisy ja varhainen tuki lastensuojelussa - vähemmän tulipalojen sammuttamista. WWW-dokumentti. Päivitetty: 11.11.2014. Saatavissa: https://blogit.metropolia.fi/uudistuva-sosiaalialan-osaaminen/2014/11/11/ennaltaehkaisy-ja-varhainen-tuki-lastensuojelussa-vahemman-tulipalojen-sammuttamista/ [viitattu: 3.9.2018].

Ohtamaa, M. 2013. Evästä reppuun – Työvälineitä ennaltaehkäisevään perhetyöhön. Opinnäytetyö. Ylivieska: Centria ammattikorkeakoulu.

Osallisuus. 2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti. Päivitetty: 24.4.2017. Saatavissa: https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus [viitattu: 15.6.2018].

Prior, V & Glaser, D. Understanding Attachment and Attachment Disorders – Theory, Evidence and Practice. London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Rasila, M. & Pitkonen, M. 2009. Hyvä ryhmä, toimiva tiimi. Helsinki: Yrityskirjat.

Rusanen, E. 2011. Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys. Oy Finn Lectura Ab.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Teemoittelu. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. WWW-dokumentti. Ei päivitystietoa. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html [viitattu 14.6.2018].

Sinkkonen, J. 2004. Kiintymyssuhdeteoria –tutkimus löydöksistä käytännön sovelluksiin. WWW-dokumentti. Ei päivitystietoa. Saatavissa: http://www.terveyskirjasto.fi/xmedia/duo/duo94437.pdf [viitattu 16.12.2017].

Sinkkonen, J. 2008. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. Helsinki: WSOY.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Valli, R. 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. 2.painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valli, R. 2015. Paperinen kyselylomake. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus. 84-107.

Vastamäki, J. 2015. Kyselylomaketutkimus: Tutkimusasetelman ja mittareiden valinta. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus. 121-132.

Vilén M. Seppänen P. Tapio N. & Toivanen R. 2010. Kohtaamisia lapsiperheissä: menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja.

Viola ry tiivistetysti. 2018. Viola ry. WWW-dokumentti. Ei päivitystietoa. Saatavissa: http://www.violary.fi/ [viitattu: 4.6.2018].

Värri, V-M. 2000. Hyvä kasvatus – kasvatus hyvään. Tampere: CityOffset Oy.

Wallin, O. 2012. Hyvinvointityöhön sitoutuminen - Diskurssianalyysi työhön sitoutumisesta perheen, työhyvinvoinnin, ammatillisuuden ja asiakaslähtöisyyden näkökulmista. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopistopaino Oy: Tampere.

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Vastausten teemoittelu. Viitanen, E-M. 2018. Word-dokumentti. [Viitattu: 27.8.2018].

Taulukko 2-3. Taustatiedot. Viitanen, E-M. 2018. Webropol-kysely. [Viitattu: 27.8.2018].

Taulukko 4. Vuorovaikutus. Viitanen, E-M. 2018. Webropol-kysely. [Viitattu: 27.8.2018].

Taulukko 5. Vanhempana toimiminen. Viitanen, E-M. 2018. Webropol-kysely. [Viitattu: 27.8.2018].

Taulukko 6. Arjen rutiinit. Viitanen, E-M. 2018. Webropol-kysely. [Viitattu: 27.8.2018].

Taulukko 7. Kiepin hyödyllisyys. Viitanen, E-M. 2018. Webropol-kysely. [Viitattu: 27.8.2018].

LIITE 1. Saatekirje

Hei!

Sanna ja Tuija ottivatkin jo teihin yhteyttä ja kysyivät lupaa kyselyni lähettämiselle, mutta tässä hiukan itsestäni: opiskelen sosionomitutkintoon johtavassa koulutuksessa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa (XAMK) viimeistä vuotta. Olen parhaillaan tekemässä opinnäytetyötäni, jonka tavoitteena on käsitellä Kieppi-toiminnassa käyneiden vanhempien kokemuksia toiminnan antamasta tuesta.

Olisi erittäin tärkeää opinnäytetyöni kannalta, että vastaisitte linkin takana olevaan kyselyyni. Jos mahdollista, vastaa jokaiseen kohtaan kyselyssä. Kysely on täysin anonyymi, eikä siihen tarvitse laittaa yhteystietoja. Vastaamiseen menee noin 15 minuuttia. Toivoisin vastauksia perjantai 30.3.2018 mennessä.

Sitoudun noudattamaan hyviä tutkimuseettisiä periaatteita liittyen aineiston keräämiseen, säilyttämiseen ja salassapitosäännöksiin. Kerättävä aineisto on luottamuksellista, ja lopullisesta opinnäytetyöstäni ei voi yhdistää, kuka kysymyksiin on vastannut. Opinnäytetyöni arvioitu valmistumisaika on vuoden 2018 lopussa, ja se julkaistaan Theseuksessa. Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen yhteystiedot ja vastaukset hävitetään.

Jos sinulla on jotakin kysyttävää kyselystä, tai jokin jää askarruttamaan sinua, voit ottaa yhteyttä sähköpostitse:
enni-mari.viitanen@edu.xamk.fi

Linkki kyselyyn: https://www.webropolsurveys.com/S/BF4788CFA8406984.par

Kiitos ajastasi! ☺
Ystävällisin terveisin,
Enni Viitanen

LIITE 2/1 Webropol-kysely

Kokemuksia Kieppi-toiminnnasta vanhemmuuden tukijana

Tämä on kysely Kieppi-toimintaan osallistuneille vanhemmille, koskien Kiepin antamaa tukea juuri Sinulle. Vastaukset käsitellään täysin nimettöminä.
Jokainen vastaus on erittäin tärkeä, kiitos osallistumisestasi!

1. Milloin olet käynyt Kieppi-jakson? *

- ◯ 1-2 vuotta sitten
- ◯ 3-4 vuotta sitten

2. Kuinka monta kertaa olet käynyt Kieppi-jakson? *

- ◯ 1
- ◯ 2
- ◯ 3

3. Koetko Kiepin opettaneen sinulle uusia asioita vanhempana toimimisessa? Kuten... *

	1 Ei ollenkaan	2	3 Jonkin verran	4	5 Paljon
A) Leikkimistä lapsesi kanssa?	◯	◯	◯	◯	◯
B) Asioiden opettamista lapsellesi?	◯	◯	◯	◯	◯
C) Arjen sujuvuutta?	◯	◯	◯	◯	◯

4. Muuttuiko keskinäinen vuorovaikutuksenne lapsesi kanssa Kiepin aikana? *

	1 Ei ollenkaan	2	3 Jonkin verran	4	5 Paljon
A) Leikit lapsesi kanssa enemmän	◯	◯	◯	◯	◯
B) Juttelit lapsellesi enemmän	◯	◯	◯	◯	◯
C) Osoitit hellyyttä lapsellesi enemmän	◯	◯	◯	◯	◯

5. Koetko arjen rutiinien sujuneen paremmin Kiepin jälkeen? *

	1 Ei ollenkaan	2	3 Jonkin verran	4	5 Paljon
A) Päivän rytmitys	◯	◯	◯	◯	◯
B) Lapsesi unirytmi	◯	◯	◯	◯	◯
C) Ulkoilu lapsesi kanssa	◯	◯	◯	◯	◯
D) Ruokailu lapsesi kanssa	◯	◯	◯	◯	◯

6. Kuinka hyödyllisenä koit Kieppi-jakson koskien sinua ja lastasi? *

	1 Ei ollenkaan	2	3 Jonkin verran	4	5 Paljon
A) Opit jotain uutta	◯	◯	◯	◯	◯
B) Sait vastauksia sinua askarruttaviin kysymyksiin	◯	◯	◯	◯	◯

LIITE 2/2

7. Mikä oli mielestäsi hyvää Kiepissä? *

8. Kuvaile, mistä toiminnasta pidit eniten?

9. Mitä kehittäisit Kiepin toiminnassa?

10. Kuvaile, mistä toiminnasta et pitänyt?

11. Kuvaile tämänhetkistä arkeasi lapsesi kanssa?
Esimerkiksi: sujuuko arkenne, minkälaiseksi vanhemmaksi koet itsesi?

LIITE 3. Tutkimuslupa

Ote pöytäkirjasta 2/12.03.2018

Hallituksen kokous 2/12.03.2018
Aika: 12.3.2018 kello 15.30-17.00
Paikka: Yhdistyksen toimitilat, Savilahdenkatu 24, Mikkeli

Olli Humalamäki, puheenjohtaja, läsnä
Raila Leino-Ehrnrooth, läsnä
Tuula Taivalantti, läsnä
Ulla Yli-Karro, läsnä
Heini Leskinen, varajäsen, läsnä skype-yhteydellä
Sirkku Mehtola, sihteeri

§ 1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 15.36

§ 2 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kokous todettiin laillisesti koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

---

§ 9 Tutkimuslupahakemus

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun opiskelija Enni Viitanen hakee tutkimuslupaa opinnäytetyöhönsä, jossa hän kartoittaa Kieppi-toimintaan osallistuneiden kokemuksia vanhemmuuden tuen näkökulmasta. Hakija on toimittanut tutkimuslupahakemuksensa lisäksi asiaankuuluvat liitteet.
Tutkimuslupa myönnettiin.

---

§ 15 Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 18.10

Pöytäkirjan otteen oikeaksi todistavat 30.8.2018

Sirkku Mehtola
toiminnanjohtaja

Tiina Valjakka
toimistosihteeri